

KLIMABEVÆGELSENS politiske platform

Forslag til Klimabevægelsens Politiske platform som sættes til drøftelse og afstemning på landsmødet
søndag den 27. September 2009.

Den globale klimakrise accelererer og nødvendiggør 5 tilstrækkelig handling nu

Den globale opvarmning går hurtigere, end de fleste havde troet, og selv forudsigelserne i den seneste rapport fra
FNs Klimapanel (IPCC) overgås af virkeligheden. Allerede nu plages store dele af verden af et klima som er
gået amok med alvorlig tørke, ekstreme oversvømmelser og voldsomme orkaner. I første omgang er det verdens
fattige, der rammes, og vi ser nu både hungersnød, borgerkrige, folkevandringer og klimaflygtninge som følge af
10 klimaforandringerne.

Hidtil har jordens økosystem mildnet virkningerne af menneskers udledning af drivhusgasser ved at optage og
lagre en stor del af disse. Men jordens absorptionskapacitet aftager nu hurtigt: Når havene bliver varmere,
optager de mindre kuldioxid. Visse jordområder begynder at afgive kuldioxid, og de gigantiske metan lagre i
Sibirien antages at være ved at åbne sig. Den hastigt smeltende havis omkring nordpolen sænker albedo-effekten
15 (refleksion af sollys), og afskovningen af regnskov sænker klodens mulighed for at lagre CO₂. Disse processer
er startet tidligere end beregnet, og der er frygt for at vi nærmer os såkaldte "Tipping points", et stadie hvor
virkningerne bliver selvforstærkende, og hvor det så kræver endnu større indgreb for at undgå
temperaturstigninger og klimaforandringer.

Vi er nu i en egentlig klimakrise, og der er en overhængende risiko for klimaforandringer, som løber af sporet.
20 Samtidig opstår der et utal af nye muligheder for at forny vores samfund i en bæredygtig og mere rationel
retning. Der er ingen tid at spille. Vi mennesker må holde op med at forbruge fossile brændstoffer, stoppe vores
massive udledning af drivhusgasser, og bremse den massive rydning af skovarealer. Hvis vi med det samme
begynder at omstille os til et samfund uden fossile brændstoffer, kan de værste skader stadig undgås. Vi lever
lige nu i en tidsepoke, hvor vores planet står på vippen og hvor vi skal træffe et valg: skal den menneskeskabte
25 opvarmning og den medfølgende globale økologiske katastrofe have lov at fortsætte, eller skal vi foretage en
radikal kursændring og bevare et sundt miljø, der sikrer vores og vores efterkommeres levevilkår? Skal vi sidde
fast i vores gamle sociale rutiner og med oldtidens fossiltunge industri, eller skal vi udvikle og udbrede nye
bæredygtige livsformer og tidssvarende teknologier? De kommende generationer kan meget vel komme til at se
tilbage på den tid, vi lever i, som den tid, da fremtiden blev afgjort.

Derfor er det med stor frustration at vi ser, hvor langsomt klimaarbejdet går, både i Danmark og i resten af
30 verden. Vor viden fortæller os at en radikal omstilling skal begynde nu, men i stedet ser vi, hvordan der fortsat
investeres i langlivede infrastrukturløsninger, der indebærer forbrænding af fossile brændstoffer: I etablering af
kulkraftværker og motorveje, i udbygget flytrafik, i ny infrastruktur til udvinding, transport og brug af fossile
brændsler, såsom etablering af nye kulminer og udlægning af nye gasledninger. Denne type satsninger må
35 stoppe. I stedet må samfundet organiseres, så behovet for fossile brændstoffer mindskes drastisk.

Vi har en etisk forpligtelse til solidarisk at hjælpe vores medmennesker i de lande som allerede nu gennemlever
humanitære katastrofer på grund af menneskeskabte klimaforandringer. Vi har desuden et etisk ansvar for at
sikre vores børn og fremtidige generationers behov, herunder ved at udøve den størst mulige hensyntagen til
kloden og dets økosystemer, natur, miljø, dyr og planter. Vi har således en klar forpligtelse til i så vidt omfang
40 som muligt at undgå at påvirke økosystemerne for dermed at opretholde en mangfoldig og ægte natur. Ansvaret
for at varetage løsningen af klimakrisen skal tillige fordeles efter evne, og vi har i Danmark som del af den rige

vestlige civilisation en særlig etisk forpligtelse til at påtage os vores byrde, dels ved at sikre en bæredygtig global udvikling og en tilstrækkelig reduktion i udslippet af drivhusgasser, og dels ved at bidrage med den nødvendige hjælp til at sikre at berørte befolkninger berøres mindst muligt af klimaforandringerne.

45 Vi vil ikke nøjes med mindre end en klimapolitik, der tager videnskaben alvorligt. Klimaet skal være en overordnet prioritering, for hvis vi ikke klarer denne udfordring, risikerer vi at miste alt andet.

Intet sker af sig selv. Hvis politikerne og andre beslutningstagere skal tænke fremadrettet, kræves der folkebevægelser, som sender et klart og tydeligt signal: Vi insisterer på handling nu!

50 I Danmark har der længe manglet en bevægelse, der kan samle alle dem, der vil arbejde fremadrettet med klimaspørgsmål. Det er med dette formål at Klimabevægelsen er oprettet. Vi er åbne for alle der vil bakke op om vores målsætning, uanset hvilken politisk eller religiøs holdning man har, eller hvilke andre livsanskuelser man bekender sig til. Vi vil være medborgernes og det civile samfunds stemme, en aktiv kraft for den nødvendige omstilling. Vi dikterer ikke i detaljer, hvordan politikken skal føres eller hvad vore medlemmer skal mene i forskellige spørgsmål. Men vi ved at den nuværende politiske konsensus, med nærmest uindskrænkede
55 individuelle forbrugsvalg og rene markedsløsninger ikke vil være tilstrækkelige. Vi må have en ny politik som udstikker rammerne for en handlingsplan som er retfærdig og tilstrækkelig for at redde kloden for klimaforandringer. Denne nye politik skal også åbne muligheder for en ny global grøn økonomi, hvor alle politiske tiltag gennemføres i nødvendig respekt for natur og mennesker.

I vores politiske platform foreslår vi følgende tiltag:

60 **1. Danmark skal have en energiforsyning drevet af vedvarende energi [til afstemning: kombineret med atomkraft] i år 2035, og skal som et af verdens rigeste lande reducere sit drivhusgasudslip med 6% årligt og med mindst 90 % i 2050 ift 1990.**

65 **a) Politisk målstyring.**

Et klimabudget med årlige udledningsmål kan fastlægge en ramme for organiseringen af et fossilfrit samfund. For at omstillingen af vores energiforsyning kan ske så smertefrit som muligt, må vi starte nu. Jo længere vi venter, jo større og mere dramatisk vil omstillingen blive. Samtidig har vi ikke andet valg end at være åbne for yderligere sænkning af de årlige udledningskvoter fremover, hvis den seneste forskning viser, at det er
70 nødvendigt. Vi ved, at enhver yderligere udsættelse af en resolut indgriben forværrer klimakrisen yderligere.

Som et af de rigeste lande i verden, og med et stort medansvar for den CO₂ som allerede er udledt i atmosfæren, så bør Danmark sammen med andre rige lande gå i spidsen for at nedbringe udslippet af drivhusgasser. Danmark bør reducere sine udledninger af CO₂ og andre drivhusgasser med 6% årligt, og det langsigtede mål bør være højst 1-1 1/2 ton CO₂-ækvivalent per dansker per år i år 2050, svarende til mindst 90 % reduktion ift. 1990.

75 Ved en gennemgribende klimaudredning må Danmarks samlede påvirkning indregnes, ikke bare de fysiske udledninger, som finder sted inden for vore grænser. Vore fodaftryk i verden vokser, når stadig flere af de varer, vi handler med, produceres i andre områder, hvor der ofte er en stor udledning af CO₂. En forbrugsbaseret udledningsredegørelse – hvor også produktion i forbindelse med eksporterede og importerede varer, samt flyrejser, skibstrafik og andet international transport indgår – bør foretages snarest indenfor hele EU og gøres til
80 standard for en international udredning af drivhusgasudledninger.

CO2 nedskæringerne bør projekteres i et treårligt klimabudget med samme status som statsbudgettet og afstemmes hvert tredje år. Det skal fordeles retfærdigt. De fattigste skal rammes mindst, mens den tungeste byrde pålægges de største forbrugere af fossile brændstoffer, som i reglen er dem med de største indkomster.

85 Nationalt som globalt vil overgangen til et fossilfrit samfund forandre vores måde at leve på. Der skal stilles spørgsmålstejn ved og ændres på indlærte mønstre, så nødvendige nedsættelser af CO2 udledning kan finde sted inden for alle områder. Det indebærer blandt andet:

b) **Energiforbruget skal nedsættes.**

90 Ganske vist findes der nærmest udtømmelige kilder til vedvarende energi via sol, vind, bølger og jordvarme (geotermi) [til afstemning: samt rigelige mængder uran og thorium til de kommende 4. generations kernekraftværker, men kernekraftværker] og en fuldt udbygget struktur til anvendelse af en højere andel vedvarende energi ligger længere ude i fremtiden, end vi har tid til at vente på. Dette indebærer, at for at nå klima målene må den rige verdens forbrug af energi mindskes. Energibesparelser og energieffektivisering er i øvrigt meget hurtige at implementere, og er både billigt og rentabelt.

c) **Omlægning af landbruget**

95 **Produktion af fødevarer til konsum:** Landbruget har et meget højt forbrug af pesticider, kunstgødning og energi, og bidrager globalt til 25 % af verdens CO2 udslip. Vi må vende landbruget om til et system, der fremmer optaget af CO2 i jorden og dermed mindsker atmosfærens koncentration af drivhusgasser. Det bliver nødvendigt at gøre landbruget mindre afhængigt af fossile brændstoffer, samt at mindske det antal husdyr, der udleder metan.

100 Miljøbelastende produktion af fødevarer – for eksempel kød, som i dag skaber en stor del af drivhusgasserne – må nedsættes til gavn for en så CO2-fri produktion som muligt. Produktion af kødforbruget står idag for ca. 18 % af den globale menneskelige udledning af drivhusgasser.

105 **Produktion af drivmidler til transportsektoren:** Vi ved allerede, at produktionen af bioethanol og biodiesel truer fødevarersikkerheden og regnskovenes betydningsfulde evne til at neutralisere CO2. Hvis vore dages forbrug af fossile brændstoffer helt skulle erstattes af biobrændsel, skulle en urimelig stor del af landbrugsområderne udnyttes, med deraf følgende fødevarerprisstigninger og sultproblemer. Biobrændsel kan derfor ikke være mere end en delvis løsning på klimakrisen. Der skal således ikke afsættes yderligere landbrugsareal til produktion af bioethanol og biodiesel. Derimod ville indførelsen af eldrevne tog og biler kunne reducere klimabelastningen fra transportsektoren betydeligt, især hvis strømforsyningen bliver bæredygtig.

110 **Biomasse til energiforsyning:** Biomasse kan indgå i den lokale energiforsyning i begrænset omfang, såfremt det ikke fortrænger fødevarerproduktion.

Det er naturligvis centralt, at Danmark aktivt tager afstand fra afskovning og ubæredygtig skovdrift.

115 **Lokal produktion må prioriteres frem for fjerntransport.** Landbrugsproduktionen bør generelt planlægges så transporten til forbrugeren bliver så kort som mulig. I valg af afgrøder bør der i videst muligt omfang tages hensyn til hvilke sorter som bedst trives i lokalområdet og i det årstidsbestemte vejrforhold.

CO2 sinks. I Danmark og globalt skal der sættes markant på at hindre yderligere fældning afbrænding af regnskov og andre biosystemer som virker til at optage CO2 fra atmosfæren, og der bør sættes massivt på etablering af skov og anden vedvarende biomasse.

d) **Strammere energisparekrav til eksisterende byggeri og nybyggeri**

120 Vore bygninger sluger unødvendigt megen energi. Allerede i dag findes intelligent byggeri, hvor behovet for energitilførsel udefra er ubetydeligt – eller deciderede ”plus-huse”, der giver mere energi fra sig end de forbruger. Byggereglerne må hurtigt revideres, så sådanne løsninger sættes i system, og vi får CO2 neutralt nybyggeri allerede fra 2010.

125 Samtidig bør renoveringen af den nuværende boligmasse stimuleres med henblik på en effektiv energihusholdning. Vi skal have omfattende energirenovering af alle bygninger inden 2040. Den indsats skal koordineres og der skal være samt god kommunikation mellem de forskellige byggefag for at sikre den højst mulige grad af effektivitet og bæredygtighed samt undgå dobbeltarbejde.

Den slags storstilede omstillinger er ikke bare nødvendige på grund af klimamæssige hensyn. De skaber også store muligheder for nye arbejdspladser.

130 Boligskatten bør knyttes til energimærkning. Der bør gives mere støtte og bedre lånemuligheder til energirenovering.

e) Byplanlægning, der reducerer transportbehov.

135 I dag er der overvejende tendens til uhensigtsmæssig udbredelse af bymæssig bebyggelse med lav befolkningstæthed, og resultatet er et evigt stigende transportbehov og især anvendelsen af privatbil. Fremover skal byplanlægningen indrettes med sigte på at skabe lokaliseringmønstre, der reducerer transportbehovene og især anvendelsen af privatbil. Dette betyder en mere koncentreret og koordineret byudvikling, hvor den hidtidige byspredning afløses af en vis fortætning, og således at de mest væsentlige gøremål kan foretages indenfor cykelafstand. Byggeri af de areal- og energikrævende parcelhuse må reduceres. Vi skal desuden væk fra rene erhvervs- og boligområder og i stedet skal der satses på en blanding af boligmasse og erhvervsliv.

f) Udvikling af et transportsystem, der ikke påvirker klimaet.

140 Der er ikke plads til fejlsatsninger, som låser os fast i en endnu mere energiintensiv samfundsstruktur. Som det første oplagte skridt bør samtlige planer om nye motorveje droppes og i stedet skal der satses på udbygning af skinnetransport. En kommende Fehmern-forbindelse bør derfor udelukkende baseres på skinnetransport. I landsbyerne findes der endnu ikke det samme alternativ til bilen, men i storbyerne kan biltrafikken mindskes radikalt og den privatbilisme der baseres på fossile brændstoffer udfases. Her må infrastruktur- og trafikplanlægningen konsekvent stile mod en udbygget og mere attraktiv, kollektiv trafik, og forudsætningerne for gang- og cykeltrafik forbedres markant. Den kollektive trafik og cykeltrafikken skal eksempelvis have forkørselsret frem for biler. En væsentlig del af løsningen vil være etablering af letbaner i de største danske byer, og der skal gradvis ske en udfasning af kørselsfradraget for fossilt drevne transportformer. På samme måde må de hurtigvoksende udslip fra lastbil-, skibs- og flytransport begrænses. Med store investeringer i hurtig og pålidelig togtrafik kan flyvning helt erstattes indenfor hele Europa. Eksempelvis skal Danmark således ikke udbygge Kastrup Lufthavn yderligere med en ny terminal. International flytransport og søfart er i dag helt undtaget for både CO2-beskatning og moms. For flytrafikken endda på trods af, at udledningen af CO2 i de højere luftlag giver en netto drivhuseffekt som er ca. 3 gange større end ved jordoverfladen. Danmark må i internationale fora arbejde kraftigt for, at undtagelserne snarest fjernes. Der bør arbejdes for at levere bedre og billigere togforbindelser, mens flytransport skal gøres markant dyrere.

g) Koordineret nedlukning af forurenende industri og fuld støtte til de påvirkede arbejdere

160 For at sikre en bred opbakning til ovenstående reformer og undgå social kaos, må vi selvfølgelig tage hensyn til de mennesker, der i dag arbejder i fossiltunge og forurenende industrier. De lønmodtagergrupper, der bliver arbejdsløse i visse CO2-tunge brancher, må sikres med fordelagtige arbejdsaftaler, en smidig omskoling, og fuld

økonomisk støtte i overgangen til en ny karriere i den bæredygtige industri. Samtidig må vi satse på og investere i skabningen af hundrede tusindvis af nye grønne jobs, som er klar til at tage imod den lediggjorte arbejdskraft.

h) Vugge til Vugge / Intelligent forbrug af naturressourcer

165 Vores nuværende forbrugskultur med ”brug og smid væk” og med afbrænding eller deponering af affald i et
gigantisk omfang er i direkte modstrid med ambitionen om sikringen af en bæredygtig udvikling. Vores forbrug
af naturressourcer bør foregå langt mere intelligent og nænsomt. Ambitionen bør være at vores forbrug i
princippet bliver ”en strøm af ressourcer og komponenter som indgår i en ubrudt cyklus” (dvs. vugge-til-vugge
170 filosofien), således at behovet for afbrænding og deponering fjernes. Introduktionen af konceptet om vugge-til-
vugge skal opprioriteres markant ved markant øget forskning og udvikling, og ved ændring af skatter, tilskud og
afgifter for produkter som ved en statskontrolleret mærkning kan dokumentere at de opfylder veldefinerede krav
til vugge-til-vugge filosofien.

i) Uddannelse og ambassadør-roller

175 Praktisk undervisning i bæredygtighed skal indføres i bredt omfang i hele vores uddannelsessystem, bl.a. således
i folkeskolen, tekniske skoler og gymnasier og naturligvis mellem og højere læreanstalter. Dette skal foregå med
konkret undervisning, men også indgå i alle relevante tværfaglige, kreative og praktiske projekter. De offentlige
institutioner skal være foregangseksempler og udarbejde en indkøbspolitik som tilgodeser
bæredygtighedsprincippet.

2. Dansk og global satsning på ny og klimaintelligent 180 energiteknik.

Vedvarende energi og en betydelig mere effektiv energianvendelse er nødvendig for at opnå en langsigtet og
holdbar udvikling, men satsningen på ny og klimaintelligent teknik går for langsomt. Elektricitet fra
solkraftværker i verdens ørkener og andre steder har for eksempel et stort potentiale, men
energisekskabsgiganterne synes at ignorere teknikken. Her bør statslige initiativer tage tæten, og dette gælder
185 også bølgekraft, vindkraft og andre uudnyttede muligheder for vedvarende energikilder. Ligeledes bør statslige
initiativer forberede elnettet, så den hele tiden er klar til at modtage en stærkt voksende andel vedvarende energi.

Et andet oplagt udspil er at indføre et moratorium (øjeblikkeligt stop) for al udgravning efter fossile brændstoffer
i Danmark. Alt, hvad der graves op, vil bidrage til den globale opvarmning. Vi forlanger at den siddende
regering fremlægger en detaljeret tidsplan for udfasningen af fossile brændsler i Danmark. Så længe vi ikke har
190 en teknik til at anvende energien uden at ødelægge klimaet, må den fossile energi blive under jorden – om det så
er olie eller naturgas i Nordsøen. Ligeså bør Danmark sørge for at alle vores tilskud til fossil energi, også via
organer som Verdensbanken, øjeblikkeligt afbrydes. I Danmark og globalt bør der foretages en drastisk
omlægning af afgifter og skatter, således at alle indirekte omkostninger ved forbrug af fossile brændsler indgår i
den reelle pris. Staten skal ligeledes fremme udvikling af ny teknologi ved at give tilskud til eller sænke
195 afgifterne på ny og mere klimavenlig teknologi.

CCS. En satsning på forskning og udvikling af Carbon Capture and Storage (CCS) teknologi binder en urimelig
stor del af vores ressourcer på en teknologi som fastholder en energiforsyning baseret på fossile brændsler, og
bremser udvikling mod nye vedvarende teknologier. Teknologien er formodentlig én af de dyreste CO2-
reducerende teknologier, og er desuden forbundet med en række uafklarede risici omkring sikkerheden af
200 deponeringen. CCS teknologien er endnu langt fra moden til blive ibrugtaget, og den vil derfor ikke kunne nå at
bidrage til at skabe de nødvendige reduktioner som skal foretages i de kommende 10-15 år. Derfor bør der ikke
satses på forskning og udvikling af CCS med offentlige midler, ligesom CCS ikke bør indgå som en
afbødningsmulighed i Kyoto-protokollen og dens eventuelle afløser.

Atomkraft

205 **[NB: Klimabevægelsens stilling ift. atomkraft skal til afstemning på Landsmødet den 26-27 september. Der vil være paragrafforslag både for og imod atomkraft.]**

Ja til atomkraft

Atomkraft er en energikilde, som er under løbende udvikling. Der udvikles i øjeblikket på 4. generations atomkraftværker, som kan være et svar på Danmarks - og hele verdens - behov for næsten CO2-fri elproduktion.

210 Med 4. generation atomkraft, som ganske vist er en smule dyrere i drift end de hidtidige typer, kan man benytte det atomaffald, der hidtil er blevet oparbejdet, som nyt brændsel. De nye atomkraftværker vil kunne forbrænde ca. 95% af affaldet, og restproduktets radioaktivitet/farlighed aftager til urans normale niveau på blot 500 år imod tidligere hundrede tusinder af år.

215 Når Danmark har sine første 4. generations atomkraftværker i drift i samspil med de vedvarende energikilder, er man sikret brændsel i mange tusinde år fremover

Nej til atomkraft

220 Atomkraft er en endog meget etablerings- og driftstung energikilde som i udstrakt grad kun er økonomisk rentabel pga. en række økonomiske støtteordninger. Atomkraft er desuden forbundet med en række meget betydningsfulde risici, herunder fare for nedsmeltning af kraftværker, spredning af atomvåben, terror, og deponering af radioaktivt affald. Etablering af atomkraft tager desuden så lang tid, at den ikke kan nå at bidrage til at skabe de reduktioner, som er nødvendige i de kommende 10-15 år. Atomkraft er i dag en meget væsentlig energiforsyningskilde i en række vestlige lande. Dette til trods, så bør atomkraft som energikilde fra de eksisterende værker udfases i takt med at energien kan produceres med vedvarende teknologier. Globalt og i Danmark bør offentlig støtte til udvikling og udbygning af atomkraft udfases.

225 En anden væsentlig ulempe er, at atomkraft er alt for dyrt. Vedvarende energikilder som vindkraft, biomasse og geotermisk energi er langt billigere end atomkraft, selv når man tager højde for, at der skal investeres i forskellige former for lagringsteknologier, som kan sikre at der også er elektricitet, når vinden ikke blæser. De officielt rapporterede omkostninger ved atomkraft, som næsten altid stammer fra World Nuclear Association, er udtryk for ønsketænkning og spin fra atomkraftindustrien (og de lande som huser den) snarere end de reelle priser. De tal som er sluppet ud fra det finske atomkraftprojekt viser f.eks. omkostninger af en hel anden størrelsesorden end dem, man skulle forvente, hvis de officielt rapporterede priser for a-kraft stod til troende.

235 Endelig er der kæmpe problemer praktiske og etiske omkring sikker lagring af atomaffald samt de muligheder for at bygge atomvåben, som kernekraft fører med sig. Disse ting er svære at prissætte, hvorfor man normalt ikke gør det. Tages disse ting med ind i analysen, fremstår atomkraft som endnu mere uattraktiv - økonomisk såvel som politisk.

3. En ansvarlig klima aftale nødvendiggør globale reduktioner i drivhusgasudslippet i størrelsesordenen 80–90 % inden år 2050. Det langsigtede mål er et indhold på 350 ppm CO₂ i atmosfæren for at sikre at de globale temperaturstigninger fastholdes under + 2 grader Celcius.

240

245

250

255

260

265

Globale reduktionsmål: En forudsætning for at stabilisere klimaet er at verdens lande enes om vidtgående CO₂ nedskæringer med kontrolsystemer, så hver nation kan stole på, at de andre udfører deres del af aftalen. Danmark må i alle internationale fora arbejde for et gennembrud i FN's klimaarbejde. Det langsigtede mål er, at koncentrationen af CO₂ skal komme ned på maksimalt 350 ppm (ift. det nuværende [2009] niveau på ca. 387 ppm. Vores målsætning er desuden at den samlede temperaturforøgelse ikke må overstige 2 grader celcius over før-industrielt niveau. De hidtidige forsøg på at starte en international klimapolitik er i praksis mislykkedes. Efter Kyotoaftalen har vi nu behov for en aftale, der skaber håndfaste CO₂ nedskæringer på langt sigt. Den store udfordring er at mindske verdens udledning af CO₂ i størrelsesordenen 80-90 procent ift. 1990 inden år 2050, hvilket forudsætter, at vi straks stopper med at grave os ned i fossiltunge strukturer. Den næste aftale skal også være global – alle lande skal medvirke i anstrengelserne – og retfærdig. Det er de rige industrilande, der bærer det historiske ansvar for den opståede situation og den mængde drivhusgasser, der allerede i dag findes i atmosfæren, og de er stadig skyldige i de mest ekstreme CO₂ udledninger per indbygger. På den anden side rammes fattige mennesker i udviklingslandene hårdest af klimaforandringer. I-landene må derfor være deres ansvar bevidst og påtage sig den største del af CO₂-reduktionerne. De kan aldrig kræve af verdens fattige, at de skal påtage sig samme byrde, og de vil heller aldrig kunne godtage noget sådant. En global klima aftale bør være retfærdig – eller slet ikke indgås. De fattige lande har ret til deres udvikling og til en høj levestandard, men samtidig behøver de ikke at gentage industrilandenenes fejltrin. Via et balanceret og omfattende program kan de få støtte til at udvikle et så holdbart energigrundlag som muligt. De midler, som benyttes i dag er forsvindende små: her behøves et akutprogram på mange milliarder. En sådan teknikoverførsel fra de rige og udviklede lande til de fattige udviklingslande bør finde sted samtidig med at man skærer ned på verdens totale CO₂ udslip. Nøjagtigt hvordan en global klima aftale skal se ud er et åbent spørgsmål. Det centrale er at CO₂ nedskæringerne bliver så omfattende at verdenen i løbet af to til tre årtier nærmer sig en fossil fri verdensøkonomi, og at alle mennesker til sidst får samme mulighed for en anstændig økonomisk levestandard.

4. Forureneren betaler: Global regulering af prisen for udledning af CO₂ og drivhusgasser

For at sikre en fælles indsats på globalt plan er det nødvendigt (dog ikke tilstrækkeligt) at etablere en global regulering af prisen for udledning af CO₂ og drivhusgasser baseret på „forureneren betaler“-princippet.

270

To mekanismer er blevet foreslået: en CO₂- skat og et kvotehandelssystem. Der er dog debat om begge mekanismers effektivitet og etiske grundlag og Klimabevægelsen vil fortsat deltage i debatten.

275

En global skat på CO₂ ville være et sikkert middel til direkte at øge incitamentet til omlægning til mere vedvarende energikilder. Alternativt kunne man tænke sig at det Europæiske Kvotehandels System udbygges til et globalt system, men at man desuden – til forskel fra det nuværende system, som har vist sig helt utilstrækkeligt – skal gennemføre en gennemgribende revision af systemet. Et globalt kvotehandels system bør derfor udvikles med meget begrænsede kvoter, hvis antal falder år for år i henhold til de ovennævnte årlige reduktionsmål. Desuden bør der som udgangspunkt ikke allokeres gratis CO₂ udledningskvoter til forurenende virksomheder og industri. Disse bør tværtimod betale for alle deres udledninger af drivhusgas for at sikre den størst mulige incitament til at reducere udslippet af drivhusgasser. Dertil kræves markant bedre kontrolsystemer samt strenge og effektive sanktionsmuligheder.

280

I begge tilfælde bør penge på taksten eller salg af kvoter gå til den pågældende nation og bruges til kollektiv trafik, til bæredygtige projekter, ulandshjælp osv.

285 Under alle omstændigheder bør udledning af drivhusgasser mindskes ved konsekvent at kræve via regulering mere klimavenlige standarder for aktiviteter/produkter som bidrager til den global opvarmning. Dette gælder også de aktiviteter som er omfattet af et eventuelt skatte- eller kvotesystem, for at sikre at forbedringerne sker tilstrækkeligt hurtigt på trods af eventuelle fald i kvotekursen eller andre uforudsigelige økonomiske forhold, som kunne undergrave et kvote- eller skattesystems effektivitet. Det må understreges at hensyn til klimaet altid skal prioriteres over hensyn til markedet.

5. Introduktion af en ny global bæredygtig økonomi

290 I den nuværende neo-klassisk definerede globale økonomi opfattes en vækst i BNP opfattes som det evig-saliggørende instrument for at sikre global udvikling og velfærd, og dette uagtet at en stigende del af BNP fremkommer ved aktivitet relateret til forureningsbekæmpelse og andre absolut negative sekundære effekter. Globale institutioner som Verdensbanken, WTO og Den Internationale Valutafond støtter desværre endnu denne opfattelse. En sådan forsimplet opfattelse er imidlertid i stærk modstrid med målsætningen om vores forpligtelse

295 til at sikre vores børn og fremtidige generationers behov og en mangfoldig natur. En positiv global udvikling bør i stedet tilrettelægges med det formål at sikre størst mulig livsglæde og livskvalitet hos befolkningerne - herunder deres glæde ved at videregive bæredygtige samfund og ægte natur til fremtidige generationer – og ikke ud fra simple BNP-betragtninger. Vores økonomiforståelse bør derfor gennemgå et kritisk eftersyn. Vi skal bevæge os fra antagelsen om, at naturressourcerne kan betragtes som uendelige, og at vi (menneskene) har

300 ubetinget ret til at udnytte dem til genstand for menneskelig „nytte“, dvs. at for fremtiden skal den globale økonomi indordnes under den „endelige“ økologiske/naturressource ramme, og vi omstille vores forbrugsmønstre således at brugen af absolut begrænsede ressourcer som vi forbruger (fossile brændsler) skal reduceres dramatisk, og at de fornybare ressourcer kun anvendes såfremt forbruget/anvendelsen kan siges at indgå i en form for genanvendelse/cyklisk forbrug.

305 6. Befolkningsudvikling

En verden hvor alle mennesker har det samme ressourceforbrug som de rigeste lande i dag er ikke bæredygtig. Det kan synes indlysende at med en konstant øget befolkning på kloden, og med voksende velstandsudvikling i de fleste lande, så øges presset på naturressourcerne og forbruget af fossile brændsler, som bidrager til den globale opvarmning. Imidlertid er forholdet mellem befolkningstilvækst og stigende CO2 udledninger ikke så

310 ligetil:

De lande, der har en høj befolkningstilvækst, er hovedsageligt udviklingslande, der udleder meget lidt drivhusgasser per person.

I de industrialiserede lande, hvor der udledes allerflest drivhusgasser, er befolkningstilvæksten meget lille eller endda negativ.

315 Situationen forholder sig forskelligt i disse to typer lande.

Udviklingslande med høj befolkningstilvækst

I mange lande udgør den overvældende fattigdom og befolkningstilvæksten en ond cirkel. Fattige indbyggere er ofte tvunget til at få mange børn for at sikre deres egen overlevelse i alderdommen, og den resulterende stigende befolkning øger presset på samfundets ressourcer og forværrer den eksisterende fattigdom.

320 Den eneste løsning, der indtil videre har vist sig at være virkningsfuld for at stoppe befolkningstilvækst, er fattigdomsbekæmpelse og velstandsudvikling førende til en øget levestandard – og i næsten samtlige tilfælde en markant stigning i samlede CO2 udledninger. Heri ligger et fundamentalt dilemma, idet ethvert indgreb kan få den modsatte klimamæssige virkning, end den ønskede.

325 Klimabevægelsen anerkender at verden bør tilstræbe en bæredygtig befolkningsudvikling af økologiske, klimamæssige, såvel som sociale og velstandsmæssige grunde. Derimod er indgriben imod befolkningstilvækst i tredjeverdenslande et tveægget sværd i en klimasammenhæng og bør derfor ikke ses som et primært led i klimakampen.

330 Det kan være fristende i vores – meget rige – del af verden at henvise til løsningen af klimakrisen besværliggøres af befolkningstilvæksten i den tredje verden og derved at fratage os selv en del af ansvaret for klimakrisen. Vi vil gerne modarbejde denne tendens, som vi mener afleder vores opmærksomhed fra det vigtigste arbejde, der egentlig bør begynde herhjemme.

335 Løsningen er derfor at vi i de rige lande forpligter os til at bekæmpe fattigdom og sikre bæredygtig udvikling i disse fattige lande, herunder ved at bidrage med viden og teknologi, således at deres velstandsudvikling sker på en måde som – til forskel for vores egen velstandsudvikling – sker uden at bidrage med massive forøgede drivhusgas udledninger. Samtidigt, men sekundært, skal de fattigste lande sikres adgang til den fornødne viden og redskaber som muliggør en bedre familieplanlægning og dermed muliggør en lavere vækst i befolkningsantallet.

Rige lande med lav befolkningstilvækst

340 I de mest udviklede lande, hvor per capita CO2 udledninger er højest, er befolkningstallet forholdsvis stabil eller i visse tilfælde lettere faldende. Dette bør betragtes som en positiv faktor med hensyn til kampen mod CO2 udledninger og andre menneskelige miljøpåvirkninger og derved for de kommende generationers livskvalitet.

345 Desværre glemmes denne vinkel tit i debatten om tendensen til faldende fertilitet i den vestlige verden. Kortsigtede økonomiske og sociale hensyn dikterer som regel, at vi skal føde flere børn som arbejdskraft og forbrugere, og at vi som samfund derfor skal oprette økonomiske og andre incitamentter dertil. Dog bør vi altid huske at en økonomi, der sikrer borgerne den bedst mulige livskvalitet på langt sigt, nødvendigvis hviler på et sundt miljø og et stabilt klima. Derfor bør en fornuftig befolkningspolitik også tage klima og naturressourceforbrug i betragtning.

350 De udviklede lande bør således etablere strukturer og politikker, som på sigt vil tillade en stabilisering eller reducere befolkningstallet ved at gøre en sådan forenelig med et samfund, der trives både økonomisk og socialt. Dette bør selvfølgelig ske med størst mulig hensyn til personlig frihed, religiøs overbevisning og etiske overvejelser.

7. Tilpasning til klimaforandringer

355 Allerede nu er det nødvendigt med overførsel af ressourcer til de fattige: Mange udviklingslande har behov for særlig klimabistand for at kunne beskytte sig mod de nuværende klimaforandringer. De rige lande, som har været kilde til problemet, har en pligt til at finansiere et akut værn mod de uundgåelige konsekvenser. Det overordnede mål er dog at afvikle alle de udledninger som yderligere forværrer opvarmningen og dens konsekvenser, for de nuværende og ikke mindst kommende generationers skyld.